

Anna Šabatová exkluzivně pro EPRAVO.CZ Digital

eFocus

„Je pro mě zklamáním, že vláda z finančních důvodů z návrhu vypustila část, týkající se monitorování práv osob se zdravotním postižením,“ píše pro EPRAVO.CZ Digital veřejná ochránkyně práv, Anna Šabatová.

K novele zákona o veřejném ochránci práv

Vláda v pondělí 8. prosince projednala novelu zákona o veřejném ochránci práv připravenou ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu. Jedná se o první novelu tohoto zákona, která (krom rozšíření oprávnění ochránce) zasahuje i do samotného procesu vyřizování podnětů. Přivítala jsem proto spolupráci na přípravě novely umožňující promítnout do právní úpravy patnáctileté zkušenosti z činnosti ochránce tak, aby se proces vyřizování podnětů a komunikace s úřady urychlil a zefektivnil.

Krom toho doznal text i některých „kosmetických úprav“ v podobě nahrazení „úředních“ pojmů obecnými výrazy, které nenavozují dojem dalšího „řízení“, ale zcela jednoduše pojmenovávají činnost ochránce. Ochránce je ve skutečnosti spíše vyjednavatelem mezi stěžovatelem a úřadem než vyšetřovatelem a „soudcem“. Jedinou „zbraní“ ochránce je totiž přesvědčivá argumentace, již by úřad mohl převzít a uplatňovat i v budoucnu. I zde totiž platí, že po dobrém jde všechno lépe. Ochránce (jeho kancelář) se snaží navázat efektivní a profesionální vztahy s pracovníky úřadů také prostřednictvím vzdělávacích akcí, kde pracovníci Kanceláře prezentují stanoviska ochránce, kulatých stolů nebo pracovních jednání, která podporují odbornou diskusi k problémům, se kterými se úřady i ochránce setkávají.

Vedle těchto změn novela přináší i dvě nová oprávnění ochránce. A to možnost obrátit se na Ústavní soud s návrhem na zrušení zákona nebo jeho části. Na rozdíl od některých politiků se nedomnívám, že se jedná o nesystémový krok, že by se snad ochránce stal třetí komorou Parlamentu, nebo že by došlo k narušení dělby moci. Ochránce má pouze iniciační roli, v konečném důsledku o jeho návrzích vždy rozhoduje někdo jiný. V tomto případě Ústavní soud. Koneckonců kromě prezidenta, skupiny poslanců nebo senátorů může Ústavnímu soudu návrh podat také kterýkoliv soudce, pokud dojde k závěru, že zákon nebo jeho část, kterou by měl aplikovat, je protiústavní.

Další nové oprávnění představuje tzv. veřejná žaloba proti diskriminaci v případech, kdy jde o systémový problém, kdy diskriminace dopadá na více osob apod. Po pěti letech účinnosti antidiskriminačního zákona je třeba se zamyslet, jak působení ochránce jako národního místa pro rovnost zefektivnit. Představa, že se diskriminovaní lidé dokáží sami bránit u soudu, je zcela iluzorní. Opak je pravdou, jsou to pouze výjimky, které potvrzují pravidlo.

Je pro mě zklamáním, že vláda z finančních důvodů z návrhu vypustila část, týkající se monitorování práv osob se zdravotním postižením podle čl. 33 odst. 2 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, kterou Česká republika ratifikovala. Citovaný článek smluvním stranám ukládá povinnost

zřídit monitorovací orgán ve smyslu nezávislé instituce na ochranu a podporu lidských práv splňující tzv. Pařížské principy. Myslím, že mezi stávajícími institucemi se naplnění těchto principů nejvíce přibližuje právě veřejný ochránce práv. Samozřejmě lze zřídit novou instituci s popsáním poslání. Na návrhu svěřit oprávnění ochránci se však po mnoha jednáních a diskusích shodly také nevládní organizace hájící práva osob s postižením, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Vládní výbor pro zdravotně postižené občany. Vláda také dne 20. října 2014 usnesením č. 855 schválila vyjádření České republiky k závěrečným doporučením Výboru OSN pro lidská práva. Výbor totiž v doporučení č. 5 vyjádřil znepokojení nad tím, že v ČR neexistuje národní instituce s širokými kompetencemi v oblasti lidských práv podle Pařížských principů. Podle Výboru by stát měl buď poskytnout ochránci konsolidovaný mandát, aby mohl lépe prosazovat a chránit lidská práva, nebo dosáhnout tohoto cíle jinými prostředky, s výhledem na založení národní instituce pro ochranu lidských práv s širokým mandátem v této oblasti ve shodě s Pařížskými principy a poskytnout jí adekvátní lidské a finanční zdroje.

Vláda na doporučení odpověděla vyjádřením o posílení ochrany lidských práv také tím, že se ochránce (podle novely) stane monitorovacím orgánem podle Úmluvy. Rovněž uvedla, že je ochránkyně nakloněna podat návrh na akreditaci vnitrostátní lidskoprávní instituce u Mezinárodního koordinačního výboru NHRI.

Nově navrhovaná oprávnění ochránce odpovídají požadavkům Výboru, aby měl ochránce efektivní nástroje na ochranu lidských práv, a ochránci by umožnila využít poznatky z dosavadní činnosti k účinné ochraně práv širokého okruhu osob. Pokud jde o roli monitorovacího orgánu, již nyní se ochránce zabývá jednotlivými podáními osob s postižením, např. v oblasti sociálního zabezpečení, poskytuje osobám s postižením metodickou pomoc, pokud namítají, že se staly obětí diskriminace a konečně chrání jejich práva prostřednictvím systematických návštěv zejména v zařízeních sociálních služeb, ve zdravotnických zařízeních, ale např. i ve výkonu trestu odnětí svobody.

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.,
veřejná ochránkyně práv

Foto: Veřejný ochránce práv

Názor byl publikován v rámci aktuálního vydání EPRAVO.CZ Digital.

EPRAVO.CZ Digital číslo si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

Toto číslo si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)
- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #7: Tam, kde vznikají unicorny - Jak přemýšlí venture capital](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Ocenění Flamma získaly Ivana Janů, Jitka Chizzola, Ženy v právu a projekt Máš na to nadace](#)

[Evy Pavlové](#)

- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“?](#)
[Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [ROWAN LEGAL povyšuje Jakuba Jirovského, Lindu Coufalovou, Evu Pavelkovou a Ondřeje Špičáka](#)
- [Aktuální problémy v rodinném právu](#)